

1 ⁹⁷⁶ ¹⁰⁷⁸ ²⁴²⁴ ⁵⁵⁴⁷ ⁵²⁰⁷ ¹¹³⁸ ⁵²⁰⁷ ¹¹ ¹¹ ¹⁰⁸⁰ ²⁴⁶⁴ ¹¹⁶¹ ²⁴⁶⁴ ¹⁰⁸⁰ ²³⁸⁴ ¹¹⁶¹ ²³⁸⁴ ¹⁰⁸⁰ ²⁴⁵⁵ ²⁵³² ⁸⁰ ⁸⁴⁶ ¹¹⁶¹ ²⁴⁵⁵ ¹⁰⁸⁰ ⁵³²⁹ ²⁵³² ²¹⁹⁶ ¹⁵³⁷ ²²⁸³ ¹¹⁶¹ ⁵³²⁹ ¹⁰⁸⁰ ²⁰⁷⁴ ¹¹⁶¹ ²⁰⁷⁴ ¹⁰⁸⁰ ⁶⁸⁹ ¹¹⁶¹ ⁶⁸⁹ ¹⁰⁸⁰ ²⁸⁴ ¹¹⁶¹ ²⁸⁴ ¹⁰⁸⁰ ³⁴⁷⁶ ¹¹⁶¹ ³⁴⁷⁶ ¹⁰⁸⁰ ⁴⁵³³ ¹¹⁶¹ ⁴⁵³³ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁰³ ¹⁵³⁷ ⁴⁴⁷⁷ ¹¹⁶¹ ¹⁰⁰³ ¹⁰⁸⁰ ⁵⁶⁰¹ ¹⁵³⁷ ⁴⁵⁰³ ¹¹⁶¹ ⁵⁶⁰¹ ¹⁰⁸⁰ ²⁴²¹ ¹¹⁶¹ ²⁴²¹ ¹⁰⁸⁰ ¹¹³⁸ ⁹³⁵ ¹¹⁶¹ ¹¹³⁸ ⁹³⁵ ¹⁰⁸⁰ ⁴⁶⁷² ¹⁵³⁷ ³⁵⁸⁸ ³⁷⁷⁴ ¹¹⁶¹ ⁴⁶⁷² ¹⁰⁸⁰ ⁴⁴⁹⁷ ¹¹⁶¹ ⁴⁴⁹⁷ ¹⁰⁸⁰ ⁷ ¹¹⁶¹ ⁷ ¹⁰⁸⁰ ⁷⁶⁰ ¹¹⁶¹ ⁷⁶⁰ ¹⁰⁸⁰ ²⁴⁹⁸ ¹¹⁶¹ ²⁴⁹⁸ ¹⁰⁸⁰ ²⁴⁹⁶ ¹¹⁶¹ ²⁴⁹⁶ ¹⁰⁸⁰ ³⁶⁰⁴ ¹¹⁶¹ ³⁶⁰⁴ ¹⁰⁸⁰ ²⁴⁸⁸ ¹¹⁶¹ ²⁴⁸⁸ ¹⁰⁸⁰ ⁸⁸¹ ¹¹⁶¹ ⁸⁸¹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁴⁷⁸ ¹¹⁶¹ ¹⁴⁷⁸ ¹⁰⁸⁰ ³¹²⁸ ¹¹⁶¹ ³¹²⁸ ¹⁰⁸⁰ ³⁰⁰ ¹¹⁶¹ ³⁰⁰ ¹⁰⁸⁰ ²⁵⁰² ¹¹⁶¹ ²⁵⁰² ¹⁰⁸⁰ ²⁴²³ ²⁵³² ⁸⁰ ⁸⁴⁶ ¹⁹⁰⁹ ³³⁵⁰ ¹¹⁶¹ ³³⁵⁰ ⁸⁹⁷ ¹¹⁶¹ ³³²⁶ ³³⁵⁰ ⁸⁹⁷ ²⁴²³ ¹⁰⁸⁰ ⁴⁵²⁸ ¹¹⁶¹ ⁴⁵²⁸ ¹⁰⁸⁰ ²²¹⁶ ¹¹⁶¹ ²²¹⁶ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰ ¹¹⁶¹ ¹⁰ ¹⁰⁸⁰ ¹⁶⁶² ¹¹⁶¹ ¹⁶⁶² ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁷ ¹¹⁶¹ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸⁰ ⁴⁵²⁴ ¹¹⁶¹ ⁴⁵²⁴ ¹⁰⁸⁰ ⁸⁸⁵ ¹¹⁶¹ ⁸⁸⁵ ¹⁰⁸⁰ ¹⁶⁶⁴ ¹¹⁶¹ ¹⁶⁶⁴ ¹⁰⁸⁰ ¹⁶⁴⁸ ¹¹⁶¹ ¹⁶⁴⁸ ¹⁰⁸⁰ ³¹⁵⁷ ¹¹⁶¹ ³¹⁵⁷ ¹⁰⁸⁰ ²³⁸⁴ ¹¹⁶¹ ²³⁸⁴ ¹⁰⁸⁰ ²⁵⁰¹ ⁴³⁵ ³¹³⁷ ¹⁵³⁷ ³⁷³⁹ ¹⁰⁸⁰ ²⁴²⁴ ³⁰⁰⁴ ⁵⁵⁴⁷ ¹¹⁶¹ ⁵⁵⁴⁷ ³⁹⁵⁶ ³⁷⁶⁷ ¹⁰⁷⁴ ⁵⁷⁵ ¹¹ ²¹⁹³ ¹¹³⁸ ¹⁰⁷⁴ ¹¹⁸⁰ ²⁵³² ⁵⁷⁵ ³³⁵⁰ ¹¹³⁸ ²¹⁹³ ³³⁵⁰ ⁸⁹⁷ ¹⁰⁷⁴ ¹¹⁸⁰ ²⁵³² ⁵⁷⁵ ³³⁵⁰ ⁸⁹⁷ ²¹⁹³ ⁵⁵⁴⁷ ¹⁰⁷⁴ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁶¹ ¹⁰⁸³ ²⁴²⁴ ⁵⁵⁴⁷ ²²⁵⁸ ³⁷⁷⁹ ¹⁰⁶³ ³³⁸⁴ ⁸⁴⁶ ³¹³⁷ ³⁴²³ ²⁵⁰¹ ⁴²⁵⁰ ²²²⁸ ⁴⁹⁰⁵ ⁸⁴⁶ ⁴⁹⁰⁵ ²¹⁴⁷ ²¹⁹² ¹⁷²² ¹⁰⁶⁴ ¹⁵³⁷ ⁴¹⁵¹ ⁴⁰ ¹¹⁶¹ ²⁵⁰¹ ⁸⁴⁶ ⁴³⁵ ⁵⁶⁰⁷ ¹³⁴² ²⁵³² ³³⁶¹ ²³⁰⁹ ⁸⁴⁶ ³⁸⁵⁶ ¹⁰¹⁴ ²⁹⁷⁷ ⁸⁴⁶ ⁶³⁰ ¹¹⁶¹ ⁸⁴⁶ ⁵⁰²³ ¹⁷⁶⁰ ²⁴⁰⁰ ³² ²⁹⁶² ⁵³¹⁶ ⁸⁴⁶ ²⁵⁹⁶ ³⁶⁷⁷ ³⁰⁰⁴ ²⁵⁰¹ ^{on to obmyślił, oto anioł Pana ukazał się mu podczas snu, mówiąc: Józefie,}

synu Dawida, nie bój się wziąć (do siebie) Marii, twojej żony, ponieważ to, co
w niej, zrodzone jest za sprawą Ducha Świętego; **21** i urodzi syna, i nazwiesz
go imieniem Jezus, ponieważ On wybawi lud swój od ich grzechów. **22** A to
wszystko stało się, aby wypełniło się to, co zostało powiedziane poprzez Pana
za pośrednictwem proroka, mówiącego: **23** Oto panna „będzie mieć w łonie”
i urodzi syna, i nazwą go imieniem Emmanuel, co jest tłumaczone: razem z
nami Bóg. **24** A Józef, obudziwszy się ze snu, uczynił, jak nakazał mu anioł
Pana, i przyjął swoją żonę, **25** i nie poznawał jej, aż [-] urodziła syna swego
pierworodnego; i nazwał go imieniem Jezus.

2 ¹ A kiedy Jezus urodził się w Betlejem, w Judei, za dni Heroda—
króla, oto magowie ze wschodu przybyli do Jerozolimy, **2** mówiąc: Gdzie
się znajduje (ten) narodzony król Judejczyków? Zobaczyliśmy bowiem jego
gwiazdę na wschodzie i przyszliśmy oddać mu pokłon. **3** A gdy (to) usłyszał
król Herod, przestraszył się, a razem z nim cała Jerozolima. **4** I zebrawszy
wszystkich arcykapłanów i znawców Pisma (spośród) ludu, dowiadywał się od
nich, gdzie się rodzi Mesjasz. **5** A oni powiedzieli mu: w Betlejem, w Judei,
tak bowiem jest napisane przez proroka: **6** I ty, Betlejem, ziemio Judy,
wcale nie jesteś najmniejsze spośród rządców Judy, ponieważ z ciebie wyjdzie
rządzący, który paść będzie lud mój— Izraela. **7** Wtedy Herod, potajemnie
wezawszy magów, dokładnie dowiedział się od nich (o) czasie ukazującej się
gwiazdy. **8** I wysławszy ich do Betlejem, powiedział: dotrzyjcie, dokładnie
wypytajcie o dziecko. A gdy (je) znajdziecie, oznajmijcie mi, żebym i ja
przyszedł (i) oddał mu pokłon. **9** A oni, gdy wysłuchali króla, wyruszyli; a
oto gwiazda, którą dostrzegli na wschodzie, wyprzedzała ich, aż przybyła (i)
stała ponad (miejszem), gdzie było dziecko. **10** A gdy dostrzegli gwiazdę,
uradowali się radością bardzo wielką. **11** I gdy przyszedli do domu, zobaczyli
dziecko, razem z Marią, jego matką, i upadłszy, oddali mu pokłon, a

455 846 2344 4374 846 1435 5557 2532 3030 2532 4666
otworzywszy swoje skarby, ofiarowali mu dary: złoto i kadzidło, i mirrę.

12 2532 5537 2596 3677 402 5537 3361 344 4314 2264
A gdy podczas snu otrzymali pouczenie, (aby) nie powracać do Heroda,
1223 243 3598 402 1519 846 5561 1161 402 846 402 2400
poprzez inną drogę odeszli na swoje terytorium. 13 A gdy oni odeszli, oto
32 2962 5316 2596 3677 2501 3004 1453 3880 3813 2532
anioł Pana ukazał się podczas snu Józefowi, mówiąc: powstań, weź dziecko i
846 3384 2532 5343 1519 125 2532 2468 1563 2193 302 4671 2036 3195
jego matkę, i uciekaj do Egiptu, i bądź tam, aż [-] ci powiem. Zamierzaj
1063 2264 2212 3813 846 622 1161 3588 1453
bowiem Herod odszukać dziecko, (żeby) je stracić. 14 A on, gdy powstał,
3880 3571 3588 3813 2532 846 3384 2532 402 1519 125 2532 2258 1563
wziął nocą to dziecko oraz jego matkę i odszedł do Egiptu. 15 I był tam
2193 5054 2264 2443 4137 3588 4483 5259
aż do końca (życia) Heroda, aby wypełniło się to, co zostało powiedziane przez
2962 1223 4396 3004 1537 125 2564 5207 3450
Pana za pośrednictwem proroka, mówiącego: z Egiptu wywołałem syna mego.
(Oz 11:1) 16 Wtedy Herod, gdy dostrzegł, że został wyszydzony przez magów,
3029 2373 2532 649 337 3956 3816
bardzo się zgrywał i posłałszy (swoich ludzi), zgładził wszystkich chłopców
1722 965 2532 1722 3956 846 3725 575 1332 2532
w Betlejem oraz we wszelkich jego granicach, od dwulatków (począwszy) oraz
2736 2596 5550 3739 198
poniżej (tego wieku), zgodnie z czasem, (o) którym dokładnie się dowiedział
3844 3097 5119 4137 4483 5259 4396
od magów. 17 Wtedy wypełniło się (to, co) zostało powiedziane przez proroka
2408 3004 1722 4471 191 5456 2355 2532 2805 2532
Jeremiasza, mówiącego: 18 W Rama był słyszany głos: lament i płacz, i
4183 3602 4478 2799 846 5043 2532 3756 2309 3870
wielkie narzekanie; Rachel oplakuje swoje dzieci i nie chce zostać pocieszona,
3754 3756 1526 1161 5053 2264 5053
ponieważ (ich już) nie ma. (Jr 31:15) 19 A gdy Herod doszedł do końca
2400 32 2962 2596 3677 5316 2501 1722 125 3004
(życia), oto anioł Pana poprzez sen ukazał się Józefowi w Egipcie, 20 mówiąc:
1453 3880 3813 2532 846 3384 2532 4198 1519 1093 2474 2348 1063
Powstań, weź dziecko i jego matkę i wyrusz do ziemi Izraela. Umarli bowiem
3588 2212 5590 3813 1161 3588 1453 3880 3813 2532
ci, którzy szukają duszy dziecka. 21 A On, gdy powstał, wziął dziecko i
846 3384 2532 2064 1519 1093 2474 1161 191 3754 745
jego matkę, i przybył do ziemi Izraela. 22 Ale gdy usłyszał, że Archelaos
936 1909 2449 473 2264 846 3962 5399 1563 565
jest królem w Judei—zamiast Heroda, swojego ojca—przestraszył się tam wejść;
1161 5537 2596 3677 402 1519 3313 1056 2532
a otrzymawszy pouczenie podczas snu, odszedł ku obszarom Galilei. 23 A
2064 2064 2730 1519 4172 3004 3478 3704 4137
gdy (tam) przybył, zamieszkał w mieście, zwanym Nazaret, aby wypełniło się
3588 4483 1223 4396 3754 2564
to, co zostało powiedziane za pośrednictwem proroków, że będzie nazwany
3480
Nazarejczykiem.

3¹ A w owe dni przybył Jan Chrzciciel, który głosił na pustkowiu Judei

2 ²⁵³² i ³⁰⁰⁴ mówił: zmieniajcie myślenie, ³³⁴⁰ ponieważ ¹⁰⁶³ zblżyło się ¹⁴⁴⁸ królestwo ⁹³² niebios. ³⁷⁷²

3 ²⁰⁷⁶ Jest on ³⁷⁷⁸ bowiem ¹⁰⁶³ przepowiedziany ⁴⁴⁸³ przez ⁵²⁵⁹ proroka ⁴³⁹⁶ Izajasza, ²²⁶⁸ który ³⁰⁰⁴ mówi: ⁵⁴⁵⁶ Głos ⁹⁹⁴ wołającego ¹⁷²² na ²⁰⁴⁸ pustkowiu: ²⁰⁹⁰ przygotujcie ³⁵⁹⁸ drogę ²⁹⁶² Pana; ²¹¹⁷ prostymi ⁴¹⁶⁰ czyńcie ⁸⁴⁶ Jego ⁵¹⁴⁷ ścieżki. 4 ⁸⁴⁶ Sam ¹¹⁶¹ zaś ²⁴⁹¹ Jan ²¹⁹² miał ⁸⁴⁶ swe ¹⁷⁴² odzienie ⁵⁷⁵ z ²³⁵⁹ sierści ²⁵⁷⁴ wielbłąda ²⁵³² oraz ¹¹⁹³ skórzany ²²²³ pas ⁴⁰¹² wokół ⁸⁴⁶ swoich ³⁷⁵¹ bioder, ¹¹⁶¹ a ⁵¹⁶⁰ pokarmem ⁸⁴⁶ jego ²²⁵⁸ była ²⁰⁰ szarańcza ²⁵³² i ⁶⁶ dziki ³¹⁹² miód. 5

Wtedy ⁵¹¹⁹ wychodziła ¹⁶⁰⁷ do ⁴³¹⁴ niego ⁸⁴⁶ Jerozolima ²⁴¹⁴ i ²⁵³² cała ³⁹⁵⁶ Judea, ²⁴⁴⁹ i ²⁵³² cała ³⁹⁵⁶ sąsiednia ⁴⁰⁶⁶ okolica ²⁴⁴⁶ Jordanu; 6 ²⁵³² i ⁹⁰⁷ byli ⁵²⁵⁹ zanurzani ⁸⁴⁶ przez ¹⁷²² niego ²⁴⁴⁶ w ¹⁸⁴³ Jordanie— ci, którzy wyznawali ⁸⁴⁶ swoje ²⁶⁶ grzechy. 7 ¹¹⁶¹ A ¹⁴⁹² gdy ⁴¹⁸³ dostrzegł ⁵³³⁰ licznych ²⁵³² faryzeuszów ⁴⁵²³ i ⁸⁴⁶ saduceuszów, ²⁰⁶⁴ przychodzących ¹⁹⁰⁹ do ⁸⁴⁶ (dokonywanego ⁹⁰⁸ przez) ²⁰³⁶ niego ⁸⁴⁶ zanurzenia, ¹⁰⁸¹ powiedział ²¹⁹¹ im: ⁵¹⁰¹ potomstwo ⁵²¹³ żmij, ⁵²⁶³ kto ⁵³⁴³ wam ⁵⁷⁵ pokazał, ³¹⁹⁵ jak ³⁷⁰⁹ uciec ¹¹⁶¹ od ²²³⁵ mającego ²⁵³² nadejść ³³⁶¹ gniewu? 8 ⁴¹⁶⁰ Zrodźcie ³⁷⁶⁷ zatem ²⁵⁹⁰ owoc, ⁵¹⁴ godny ³³⁴¹ zmiany ²⁵³² myślenia. 9 ²⁵³² I ³³⁶¹ nie ¹³⁸⁰ sądźcie, ³⁰⁰⁴ że ⁵²¹³ słuszne ³⁷⁵⁴ (jest) ²³¹⁶ mówić ¹⁴¹⁰ wobec ¹⁵³⁷ siebie: ⁵¹³⁰ mamy ³⁰³⁷ ojca— ¹⁴⁵³ Abrahama, ⁵⁰⁴³ gdyż ¹¹ mówię ¹¹⁶¹ wam, ²²³⁵ że ²⁵³² Bóg ⁵¹³ jest w stanie ⁴³¹⁴ z ⁴⁴⁹¹ tych ¹¹⁸⁶ kamieni ²⁷⁴⁹ wzbudzić ³⁹⁵⁶ dzieci ³⁷⁶⁷ Abrahamowi. 10 ¹¹⁸⁶ Ale ³³⁶¹ już ³³⁶¹ właśnie ²⁵³² i ⁵¹³ siekiera ⁴³¹⁴ do ⁴⁴⁹¹ korzenia ¹¹⁸⁶ drzew ²⁷⁴⁹ jest przystawiona. ³⁹⁵⁶ Każde ³⁷⁶⁷ więc ¹¹⁸⁶ drzewo, ³³⁶¹ które ⁴¹⁶⁰ nie ²⁵⁷⁰ rodzi ²⁵⁹⁰ dobrego ¹⁵⁸¹ owocu, ²⁵³² zostaje wycięte ⁹⁰⁶ i ¹⁵¹⁹ wrzucane ⁴⁴⁴² w ¹⁴⁷³ ogień. 11 ³³⁰³ Ja ⁵²⁰⁹ [-] ⁹⁰⁷ was ¹⁷²² zanurzam ⁵²⁰⁴ w ¹⁵¹⁹ wodzie ³³⁴¹ ku ¹¹⁶¹ zmianie ³⁵⁸⁸ myślenia, ²⁰⁶⁴ ale ³⁶⁹⁴ ten, ³⁴⁵⁰ który ²⁰⁷⁶ przychodzi ³⁴⁵⁰ za ²⁴⁷⁸ mną; ³⁴⁵⁰ nie ³⁷⁵⁶ jestem ¹⁵¹⁰ dostatecznie ważny, ²⁴²⁵ (by) ³⁷³⁹ mu ⁵²⁶⁶ sandały ⁹⁴¹ podnieść. ⁸⁴⁶ On ⁵²⁰⁹ was ⁹⁰⁷ zanurzy ¹⁷²² w ⁴¹⁵¹ Duchu ⁴⁰ Świętym 12 ³⁷³⁹ którego ⁴⁴²⁵ szufla ¹⁷²² do ⁸⁴⁶ odwiewania ²⁵⁷ jest w ²⁵³² jego ⁴⁸⁶³ rękę; ⁸⁴⁶ i ⁴⁶²¹ oczyści ¹⁵¹⁹ swoje ⁵⁹⁶ klepisko, ¹¹⁶¹ i ⁸⁹² zbierze ⁷⁶² swą ⁷⁶² pszenicę ⁵¹¹⁹ do ⁵¹¹⁹ magazynu, ¹¹⁶¹ zaś ⁸⁹² plewy ⁴⁴⁴² spali ⁷⁶² w ⁵¹¹⁹ ogniu, ¹³ niemożliwym ⁵¹¹⁹ do ⁵¹¹⁹ ugaszenia. 13 ³⁸⁵⁴ Wtedy ²⁴²⁴ przybył ⁵⁷⁵ Jezus ¹⁰⁵⁶ z ¹⁹⁰⁹ Galilei ²⁴⁴⁶ nad ⁴³¹⁴ Jordan ²⁴⁹¹ do ⁹⁰⁷ Jana, ⁵²⁵⁹ by ⁸⁴⁶ dać ⁹⁰⁷ się ⁹⁰⁷ przez ⁹⁰⁷ niego ⁹⁰⁷ zanurzyć. 14

¹¹⁶¹ Zaś ²⁴⁹¹ Jan ¹²⁵⁴ powstrzymywał ⁸⁴⁶ go, ³⁰⁰⁴ mówiąc: ¹⁴⁷³ ja ²¹⁹² mam ⁵⁵³² potrzebę, ⁹⁰⁷ (by) ⁹⁰⁷ być ⁵²⁵⁹ zanurzonym ⁴⁶⁷⁵ przez ²⁵³² ciebie, ⁴⁷⁷¹ a ²⁰⁶⁴ ty ⁴³¹⁴ przychodzisz ³¹⁶⁵ do ¹¹⁶¹ mnie? 15 ²⁴²⁴ A ⁶¹¹ Jezus, ²⁴²⁴ odpowiadając, ²⁰³⁶ powiedział ⁴³¹⁴ do ⁸⁴⁶ niego: ⁸⁶³ dopuść ⁷³⁷ teraz, ³⁷⁷⁹ tak ¹⁰⁶³ bowiem ⁴²⁴¹ stosowne ²⁰⁷⁶ jest ⁴¹³⁷ wypełnić ²²⁵⁴ nam ³⁹⁵⁶ wszelką ¹³⁴³ sprawiedliwość. ⁵¹¹⁹ Wtedy ⁸⁴⁶ go ⁸⁶³ dopuścił. 16 ²⁴²⁴ Jezus ²⁵³² zaś, ⁹⁰⁷ gdy ⁹⁰⁷ został ²¹¹⁷ zanurzony, ³⁰⁵ natychmiast ⁵⁷⁵ wyszedł ⁵²⁰⁴ z ²⁵³² wody. ²⁴⁰⁰ I ⁴⁵⁵ oto ⁸⁴⁶ otwarte zostały ²⁵³² mu ¹⁴⁹² niebiosa ¹⁴⁹² i ⁴¹⁵¹ dostrzegł ²³¹⁶ ducha ²⁵⁹⁷ Boga, ⁵⁶¹⁶ zstępującego ⁴⁰⁵⁸ jak ²⁵³² gdyby ²⁰⁶⁴ gołąb ¹⁹⁰⁹ i ⁸⁴⁶ przychodzącego ¹⁷ na ¹⁷ niego.

2532 2400 5456 1537 3772 3004 3778 2076 3450 27 5207 1722 3739
 I oto głos z nieba mówił: Ten jest moim umiłowanym synem, w którym
 mam upodobanie.²¹⁰⁶

4¹ Wtedy Jezus⁵¹¹⁹ został wyprowadzony²⁴²⁴ na pustkowie przez ducha, (by)
 poddawany³⁹⁸⁵ próbie przez diabła.⁵²⁵⁹ **2** I¹²²⁸ gdy przepościł²⁵³² czterdzieści dni i
 czterdzieści nocy, wreszcie odczuł⁵⁰⁶² głód.³⁵⁷¹ **3** I⁵³⁰⁵ gdy poddający³⁹⁸³ próbie podszedł⁴³³⁴
 do niego, powiedział: jeżeli jesteś synem Boga powiedz, aby te kamienie stały się⁸⁴⁶
 chlebami.²⁰³⁶ **4** A on, odpowiadając, powiedział: Jest napisane: nie z powodu⁷⁴⁰
 samego chleba człowiek będzie żył, lecz z powodu¹¹⁶¹ każdego słowa, wychodzącego³⁵⁸⁸
 przez usta Boga.⁶¹¹ **5** Wtedy wziął go diabeł do świętego miasta i postawił go na
 skraju świątyni.²⁰³⁶ **6** i mówił mu: jeśli jesteś synem Boga, zrzuć się sam na dół,¹¹²⁵
 jest bowiem napisane, że swym aniołom rozkaże odnośnie ciebie; i na rękach¹⁰⁶³
 cię uniosą, abyś nie uderzył swą nogą o kamień.¹¹²⁵ **7** Jezus mu powiedział: jest
 także napisane: nie będziesz wystawiał na próbę Pana, twego Boga.³⁷⁵⁶ **8** Wziął go
 znów diabeł na bardzo wysoką górę i pokazał mu wszystkie królestwa świata³⁸²⁵
 oraz ich chwałę.¹²²⁸ **9** I powiedział mu: dam to wszystko tobie, jeśli upadniesz¹⁵¹⁹
 (i) oddasz mi pokłon.³⁰²⁹ **10** Wtedy Jezus powiedział mu: odejdz ode mnie,
 szatanie, ponieważ jest napisane: Panu, twemu Bogu, będziesz oddawał pokłon⁴⁵⁶⁷
 i jemu samemu będziesz służył.¹⁰⁶³ **11** Wówczas opuścił go diabeł, a oto²⁵³²
 aniołowie podeszli i usługiwali mu.⁸⁴⁶ **12** A gdy Jezus usłyszał, że Jan¹¹⁶¹
 został wyдany, odszedł ku Galilei.¹⁹¹ **13** I opuściwszy Nazaret, przybył (by)
 zamieszkać w Kafarnaum nadmorskim, w granicach Zabulona i Neftalego,²⁶⁴¹
14 aby wypełniło się to, co zostało powiedziane za pośrednictwem proroka¹²²³
 Izajasza, mówiącego: **15** Ziemia Zabulona i ziemia Neftalego, droga morska⁴³⁹⁶
 po drugiej stronie Jordanu, Galilea narodów.²²⁶⁸ **16** Lud, siedzący w ciemności,³⁰⁰⁴
 ujrzał wielkie światło, a im, osiadłym w krainie i cieniu śmierci, weszło⁴⁰⁰⁸
 światło.²⁴⁴⁶ **17** Od wtedy Jezus zaczął głosić i mówić: zmieniajcie myślenie,¹⁰⁵⁶
 gdyż zbliżyło się królestwo niebios.¹⁴⁸⁴ **18** Idąc zaś wzdłuż morza Galilejskiego,

dostrzegł dwóch braci: Szymona, nazywanego Piotrem, oraz Andrzeja, jego
brata, zarzucających niewód w morze. Byli bowiem rybakami. **19** I powiedział
im: chodźcie za mną, a uczynię was rybakami ludzi. **20** A oni, natychmiast
zostawivszy sieci, poszli za nim. **21** I gdy przeszedł stamtąd dalej, dostrzegł
dwóch innych braci: Jakuba, (syna) owego Zebedeusza i Jana, jego brata,
(jak) w łodzi z ojcem swym, Zebedeuszem, przygotowywali swoje sieci.
I wezwał ich. **22** Oni zaś natychmiast, zostawivszy łódź i ojca swego,
zaczęli iść za nim. **23** I obchodził Jezus całą Galileę, ucząc w ich synagogach,
i głosił dobrą nowinę królestwa, i uzdrawiał wszelką chorobę i każdą
niemoc wśród ludzi. **24** I rozeszła się wieść o nim po całej Syrii i znosili
mu wszystkich, źle się mających, przyciśniętych rozmaitymi chorobami i
męczarniami, i opętanych, i epileptyków, i sparaliżowanych, i uzdrowił
ich. **25** I szły za nim liczne tłumy z Galilei i Dekapolis, i Jerozolimy, i
Judei, i z drugiej strony Jordanu.

5 **1** Gdy zobaczył tłumy, wszedł na górę. I gdy sam usiadł, podeszli do
niego jego uczniowie. **2** I otworzywszy usta swoje, uczył ich, mówiąc:
3 Szczęśliwi ubodzy duchem, ponieważ ich jest królestwo niebios. **4**
Szczęśliwi smucący się, bo oni będą pocieszeni. **5** Szczęśliwi łagodni, ponieważ
oni odziedziczą ziemię. **6** Szczęśliwi odczuwający głód sprawiedliwości i
pragnący (jej), bo oni będą nakarmieni. **7** Szczęśliwi litościwi, ponieważ
oni litości dostąpią. **8** Szczęśliwi czyści sercem, bo oni zobaczą Boga. **9**
Szczęśliwi pokój czyniący, bo oni będą nazwani synami Boga. **10** Szczęśliwi
prześadowani z powodu sprawiedliwości, ponieważ ich jest królestwo niebios.
11 Szczęśliwi jesteście, gdy robią wam wyrzuty, i prześladują, i mówią
wszelkie złe słowa przeciwko wam, kłamiąc z powodu mnie. **12** Radujcie się
i niezmierznie się cieszcie, ponieważ zapłata wasza wielka w niebiosach. Tak
bowiem prześladowali proroków przed wami. **13** Wy jesteście solą ziemi. Gdyby

1161 217 3471 1722 5101 233 1519 3762 2480 2089
 zaś sól stała się bezużyteczna, [-] czym będzie posolona? Na nic się już (nie)
 2480 1487 3361 906 1854 2532 2662 5259 444
 przydaje. Czy nie (na) wyrzucenie na zewnątrz i zdeptanie przez ludzi? **14**
 5210 2075 5457 2889 3756 1410 2928 4172 2749 1883
 Wy jesteście światłem świata. Nie jest w stanie ukryć się miasto, położone na
 3735 3761 2545 3088 2532 5087 846 5259 3426 235 1909
 górze. **15** I nie zapala (nikt) lampy, [-] umieszczając ją pod korcem, lecz na
 3087 2532 2989 3956 1722 3614 3779 2989 5216
 podstawie; i świeci wszystkim w domu. **16** Tak niech rozświeci się wasze
 5457 1715 444 3704 1492 5216 2570 2041 2532 1392 3962
 światło przed ludźmi, aby dostrzegli wasze piękne czyny i uwielbili Ojca
 5216 1722 3772 3361 3543 3754 2064 2647 3551 2228
 waszego w niebiosach. **17** Nie sądźcie, że przyszedłem zniszczyć Torę lub
 4396 3756 2064 2647 235 4137 281 1063
 Proroków. Nie przyszedłem zniszczyć, lecz wypełnić. **18** Zaprawdę bowiem
 3004 5213 2193 302 3928 3772 2532 1093 1520 2503 2228 1520
 mówię wam: aż do [-] przeminięcia nieba i ziemi, jedna jota lub jedna
 2762 3756 3361 3928 575 3551 2193 302 3956 1096 1437 3767
 kreska nie [-] przeminie z Tory, aż [-] wszystko się stanie. **19** Gdyby więc
 3739 3089 1520 5130 1646 1785 2532 1321 3779 444
 ktoś rozwiązał jedno z tych najmniejszych przykazań i uczył tak ludzi,
 1646 2564 1722 932 3772 3739 1161 302 4160
 najmniejszym będzie nazwany w królestwie niebios. Kto zaś [-] by czynił
 2532 1321 3778 3173 2564 1722 932 3772 1063
 i uczył, ten wielkim będzie nazwany w królestwie niebios. **20** Albowiem
 3004 5213 3754 1437 5216 1343 3361 4052 4119
 mówię wam, że jeśli by wasza sprawiedliwość nie była pełniejsza, była pełniejsza,
 1122 2532 5330 3756 3361 1525 1519 932 3772
 (niż) znawców Pisma i faryzeuszów, nie [-] wejdziecie do królestwa niebios.
 191 3754 4483 744 3756 5407 1161 3739
21 Słyszeliście, że powiedziano przodkom: nie będziesz zabijał, a kto (by)
 302 5407 1777 2071 2920 1473 1161 3004 5213 3754 3956 3588
 [-] zabił, podlegać będzie sądowi. **22** Ja zaś mówię wam, że każdy, kto
 3710 1500 80 846 1777 2071 2920 1161 3739 302
 się gniewa bez powodu (na) brata swego, podlegać będzie sądowi. A kto [-]
 2036 846 80 4469 1777 2071 4892 1161
 by powiedział swemu bratu: „pusta głowo”, podlegać będzie sanhedrynowi. A
 3739 302 2036 3474 1777 2071 1519 4442 1067
 kto [-] by powiedział: „bezbożniku”, podlegać będzie [-] ogniewi Gehenny. **23**
 1437 3767 4374 1435 4675 1909 2379 2532 1563 3415 3754 4675
 Jeśli więc przyniesiesz dar swój na ołtarz i tam przypomnisz sobie, że twój
 80 2192 5100 2596 4675 863 1563 1435 4675 1715 2379 2532
 brat ma coś przeciwko tobie, **24** pozostaw tam dar swój przed ołtarzem, i
 5217 4412 1259 4675 80 2532 5119 2064 4374 1435
 idź najpierw pojednać się ze swoim bratem, a wtedy przyjdź, przynosząc dar
 4675 2468 2132 476 4675 5035 2193
 swój. **25** Odmień relacje Odmień relacje z przeciwnikiem swoim szybko, dopóki
 3755 1488 3326 846 1722 3598 3379 476 3379 3860 4571 2923 2532 2923
 [-] jesteś z nim w drodze, aby przeciwnik nie wydał cię sędziemu, a sędzia
 3860 4571 5257 2532 906 1519 5438 281
 wydałby cię podwładnemu, i wrzucono by cię do więzienia. **26** Zaprawdę
 3004 4671 3756 3361 1831 1564 2193 302 591 2078
 powiadam ci: Nie [-] wyjdiesz stamtąd, dopóki [-] nie oddasz ostatniej

czwartej części asa. ²⁸³⁵ **27** Słyszeliście, że powiedziano Nie cudzołóż. ¹⁹¹ **28** Ale ja
wam mówię, że każdy, kto patrzy na kobietę, aby jej pożałować, już popełnił z nią
cudzołóstwo w swoim sercu. ³⁴³¹ **29** A jeżeli twoje prawe oko sprawia, że upadasz,
sprawia, że upadasz, wyrwij je i odrzuć z dala od siebie. Pożyteczniej bowiem
jest dla ciebie, aby stracić jeden z twoich członków, a nie (żeby) całe twoje ciało
było wrzucone do Gehenny. ⁹⁰⁶ **30** A jeżeli twoja prawa ręka sprawia, że upadasz,
sprawia, że upadasz, wytnij ją i odrzuć z dala od siebie. Pożyteczniej bowiem
jest dla ciebie, aby stracić jeden z twoich członków, a nie (żeby) całe twoje ciało
było wrzucone do Gehenny. ⁴⁵⁷¹ **31** Powiedziano też, że kto by uwolnił swoją żonę,
niech jej da akt uwolnienia. ¹³²⁵ **32** Lecz ja wam mówię, że kto by uwolnił swoją
żonę– z wyjątkiem, gdy mowa o nierządzie– czyni ją cudzołożną. A gdyby
ktoś uwolnioną wziął za żonę– cudzołoży. ³⁷³⁹ **33** Słyszeliście też, że powiedziano
przodkom: Nie będziesz fałszywie przysięgał, ale oddasz Panu swe przysięgi. ⁷⁴⁴ **34**
Ale ja wam mówię: W ogóle nie przysiegajcie– ani na niebiosach, ponieważ są
tronem Boga. ²³⁶² **35** Ani na ziemię, ponieważ jest podnóżkiem nóg jego. Ani na
Jerozolimę, ponieważ jest miastem wielkiego króla. ²⁴¹⁴ **36** Ani na swoją głowę
nie będziesz przysięgał, ponieważ nie jesteś w stanie jednego włosa uczynić
białym albo czarnym. ³⁰²² **37** Ale wasza mowa niech będzie: Tak– tak, nie– nie.
A co ponadto, to od złego pochodzi. ¹¹⁶¹ **38** Słyszeliście, że powiedziano: „Oko
za oko” oraz „ząb za ząb”. ⁴⁷³ **39** Ale ja wam mówię: Nie przeciwstawiajcie się
złemu, ale jeśli ktoś uderzy cię w prawy policzek, zwróć ku niemu i drugi.
40 A temu, kto chce się z tobą sądzić i wziąć twoją szatę spodnią, zostaw
mu i szatę wierzchnią. ⁸⁴⁶ **41** I ktokolwiek cię zmusza (do) jednej mili, przejdź
z nim dwie. ³³²⁶ **42** Temu, kto cię prosi, daj, a od tego, kto chce od ciebie
pożyczyć, nie odwracaj się. ¹¹⁵⁵ **43** Słyszeliście, że powiedziano: Będziesz miłował
swego bliźniego, a swego nieprzyjaciela będziesz nienawidził? ⁴⁶⁷⁵ **44** A ja wam
mówię: Miłujcie waszych nieprzyjaciół, błogosławcie tym, którzy wam złorzeczą,

dobrze czyńcie tym, którzy was nienawidzą oraz módlcie się za tych, którzy was oczerniają i prześladują was, **45** abyście stali się synami waszego Ojca w niebiosach. Ponieważ jego słońce wschodzi nad złymi i dobrymi, i deszcz zsyła na sprawiedliwych i niesprawiedliwych. **46** Gdybyście bowiem miłowali tych, którzy was miłują, jaką macie zapłatę? Czy nie czynią tego także poborcy podatków? **47** I jeśli pozdrawiacie tylko waszych przyjaciół, cóż ponadto czynicie? Czy nie czynią tego także poborcy podatków? **48** Wy zatem bądźcie doskonali, jak doskonały jest wasz Ojciec, który jest w niebiosach.

6 ¹ Pilnujcie się, (by) waszego gestu miłosierdzia nie czynić przed ludźmi (po to), aby was widzieli, bo inaczej inaczej nie będziecie mieli zapłaty u waszego Ojca—tego w niebiosach. ² Dlatego, gdy czynisz gest miłosierdzia, nie trąb przed sobą, jak to robią hipokryci w synagogach i na ulicach, aby być chwalonymi przez ludzi. Zaprawdę powiadam wam: otrzymują swoją zapłatę. ³ Gdy ty czynisz gest miłosierdzia, niech nie wie twoja lewa (ręka), co czyni twoja prawa, ⁴ aby twój gest miłosierdzia pozostał w ukryciu, a twój Ojciec, który widzi w ukryciu, on odda ci w sposób jawny. ⁵ A gdy się modlicie, nie bądźcie jak hipokryci. Ponieważ kochają się modlić, stojąc w synagogach i na narożnikach ulic, aby [-] pokazać się ludziom. Zaprawdę powiadam wam, że odbierają swoją zapłatę. ⁶ Ale gdy ty się modlisz, wejdź do swego pokoju i zamknij drzwi swoje, modląc się do twego Ojca, który jest w ukryciu. A twój Ojciec, który widzi w ukryciu, odda ci w sposób jawny. ⁷ A modląc się, nie papłajcie jak poganie, ponieważ sądzą, że z powodu swojej wielomówności będą wysłuchani. ⁸ Więc nie upodabniajcie się do nich, bowiem wasz Ojciec dostrzega, jakie macie potrzeby, zanim wy go poprosicie. ⁹ Wy więc tak się módlcie: Nasz Ojciec w niebiosach, niech będzie uświęcone twoje imię. ¹⁰ Niech przyjdzie twoje królestwo. Niech się dzieje twoja wola: jak w niebiosach, (tak) i na ziemi. ¹¹ Daj nam dzisiaj naszego codziennego chleba.

12 ^{2532 863 2254 3783 2757 5613 2532 2249 863 2257 9371} I odpuść nam długi nasze, jak i my odpuszczamy naszym dłużnikom.

13 ^{2532 3361 1533 2248 1519 3986 235 4506 2248 575 4190 3754} I nie wprowadzaj nas w doświadczenie, ale wybaw nas od zła, ponieważ
^{4675 2076 932 2532 1411 2532 1391 1519 165 281 1437 1063} twoje jest królestwo i moc, i chwała na wiečność. Amen. 14 ^{863 444 846 3900 863 2532 5213 3962 5216 3770} Jeśli bowiem
^{1437 1161 3361 863 444 846 3900 3761 3962 5216 3761} odpuścicie ludziom ich upadki, odpuści i wam Ojciec wasz niebiański. 15
^{863 3900 5216 1161 3752 3522 3361 1096 4659 5618} Gdybyście jednak nie odpuścili ludziom ich upadków, to i Ojciec wasz nie
^{5273 853 1063 846 4383 3704 5316 444 3522} odpuści upadków waszych. 16 ^{281 3004 5213 3754 568 3408 846 1161 4771 3522} A gdy pościecie, nie stawajcie się smutni jak
^{218 4675 2776 2532 3538 4675 4383 3704 3361 444 5316} hipokryci; niszczą bowiem swoje oblicza, aby pokazać się ludziom, że poszczą.
^{3522 235 4675 3962 3588 1722 2927 2532 4675 3962 3588 991 1722} Zaprawdę powiadam wam, że otrzymują zapłatę swoją. 17 ^{2927 591 4671 3361 2343 5213 2344 1909 1093 3699 4597 2532 1035} Ale ty, gdy pościsz,
^{853 2532 3699 2812 1358 2532 2813 1161 2343 5213} namaść swoją głowę i umyć swoje oblicze; 18 ^{2344 1722 3772 3699 3777 4597 3777 1035 853 2532 3699 2812} Aby nie ludziom ukazać, (że)
^{3756 1358 3761 2813 3699 1063 2076 2344 5216 1563 2071} pościsz, lecz twojemu Ojcu, który jest w ukryciu; a twój Ojciec, który widzi w
^{2532 2588 5216 3088 4983 2076 3788 1437 3767 4675 3788 5600 573} ukryciu, odda ci 19 ^{3650 4983 4675 2071 5460 1437 1161 4675 3788 5600 4190 3650 4675 4983 2071} Nie gromadźcie sobie skarbów na ziemi, gdzie mól i rdza
^{4652 1487 3767 5457 1722 4671 2076 4655 4214 4655} niszczą, i gdzie złodzieje podkopują się i kradną; 20 ^{3762 1410 1417 2962 1398 1063 2228 1520 3404} Ale gromadźcie sobie
^{2532 2087 25 2228 1520 472 2532 2087 2706 3756} skarby w niebiosach, gdzie ani mól, ani rdza (nie) niszczą i gdzie złodzieje
^{1410 1398 2316 2532 3126 1223 5124 3004 5213} nie podkopują się i nie kradną. 21 ^{3361 3309 5216 5590 5101 5315 2532 5101 4095 3366} Gdzie bowiem jest skarb wasz, tam będzie
^{5216 4983 5101 1746 3780 5590 3780 2076 4119 5160} i serce wasze. 22 ^{2532 4983 1742 1689 1519 4071 3772 3754 3756 4687 3761} Lampą (dla) ciała jest oko. Jeśli więc twoje oko jest szczerze,
^{2325 3761 4863 1519 596 2532 3962 5216 3770 5142 846 3756} całe ciało twoje jest jasne. 23 ^{5210 3756 3123 1308 846 1161 5101 1537 5216 3309} Jeśli zaś twoje oko jest złe, całe twoje ciało jest
^{1410 4369 1909 846 2244 1520 4083 2532 4012 1742 5101} ciemne. Jeśli więc światło w tobie jest ciemnością, jakże wielka (to) ciemność.

24 ^{3762 1410 1417 2962 1398 1063 2228 1520 3404} Nikt nie jest w stanie dwom panom służyć, gdyż albo jednego znienawidzi,
^{2532 2087 25 2228 1520 472 2532 2087 2706 3756} a drugiego umiłuje, albo jednego będzie się trzymał, a drugim pogardzi. Nie
^{1410 1398 2316 2532 3126 1223 5124 3004 5213} jesteście w stanie służyć Bogu i mamonie. 25 ^{3361 3309 5216 5590 5101 5315 2532 5101 4095 3366} Dlatego Dłatego mówię wam:
^{5216 4983 5101 1746 3780 5590 3780 2076 4119 5160} Nie troszczcie się o waszą duszę, co będziecie jeść albo co będziecie pić, ani o
^{2532 4983 1742 1689 1519 4071 3772 3754 3756 4687 3761} wasze ciało, co (nań) przyoblec. Czy dusza nie jest czymś więcej, (niż) pokarm,
^{2325 3761 4863 1519 596 2532 3962 5216 3770 5142 846 3756} a ciało, (niż) odzienie? 26 ^{5210 3756 3123 1308 846 1161 5101 1537 5216 3309} Popatrzcie na ptaki niebios, że nie sieją ani (nie)
^{1410 4369 1909 846 2244 1520 4083 2532 4012 1742 5101} znają, ani (nie) zbierają do magazynów, a Ojciec wasz niebiański żywi je. Czy
^{3309 2648 2918 68 4459 837 3756 2872 3761} wy nie (jesteście) dużo ważniejsi, (niż) one? 27 ^{1410 4369 1909 846 2244 1520 4083 2532 4012 1742 5101} A kto z was, troszcząc się,
^{3309 2648 2918 68 4459 837 3756 2872 3761} jest w stanie dodać do swego wzrostu jeden łokieć? 28 ^{1410 4369 1909 846 2244 1520 4083 2532 4012 1742 5101} A o odzienie dłaczego
^{3309 2648 2918 68 4459 837 3756 2872 3761} się troszczycie? Przypatrzcie się lilii polnym, jak rosną. Nie trują się, ani

(nie) przęda; ³⁵¹⁴**29** ¹¹⁶¹ A ³⁰⁰⁴ mówię ⁵²¹³ wam, ³⁷⁵⁴ że ³⁷⁶¹ nawet ⁴⁶⁷² Salomon ¹⁷²² w ³⁹⁵⁶ całej ¹³⁹¹ chwale ⁸⁴⁶ swojej
(nie) ⁵⁶¹³ był ⁴⁰¹⁶ (tak) ⁵⁶¹³ odziany, ¹⁵²⁰ jak ⁵¹³⁰ jedna ¹⁴⁸⁷ z ¹¹⁶¹ nich. ⁵⁵²⁸**30** ⁶⁸ Jeśli ⁵⁶⁰⁷ więc ²⁵³² trawę ⁸³⁹ polną, ¹⁵¹⁹ która ²⁸²³ dziś ⁹⁰⁶ jest, ²³¹⁶ a ³⁷⁷⁹ jutro ²⁹⁴ do ³⁷⁵⁶ pieca ³³⁶¹ będzie ³³⁰⁹ wrzucona, ³⁷⁶⁷ Bóg ³⁰⁰⁴ tak ⁵¹⁰¹ odziewa, ⁴⁰¹⁶ (czyż) ³² nie
dużo ⁴¹⁸³ bardziej ³¹²³ was, ⁵²⁰⁹ (ludzie) ³⁶⁴⁰ małej ³³⁶¹ wiary? ³³⁰⁹**31** ³⁷⁶⁷ Nie ³⁰⁰⁴ troszczcie ⁵¹⁰¹ się ⁴⁰¹⁶ więc, ³² mówiąc:
Cóż ⁵¹⁰¹ będziemy ⁵³¹⁵ jeść? ²²²⁸ Albo: ⁵¹⁰¹ Co ⁴⁰⁹⁵ będziemy ²²²⁸ pić? ⁵¹⁰¹ Albo: ⁴⁰¹⁶ W co ³² się ⁴⁰¹⁶ odziejemy? ³²
¹⁰⁶³ ⁵⁰²³ ³⁹⁵⁶ ¹⁴⁸⁴ ¹⁹³⁴ ¹⁰⁶³ ³⁹⁶² ⁵²¹⁶ ³⁷⁷⁰ ¹⁴⁹²
Bowiem ³⁷⁵⁴ tego ⁵⁵³⁵ wszystkiego ⁵¹³⁰ narody ⁵³⁷ pragną. ¹¹⁶¹ Bo ²²¹² Ojciec ⁴⁴¹² wasz ⁹³² niebiański ³³⁶¹ dostrzega,
że ²³¹⁶ potrzebujecie ²⁵³² tego ⁸⁴⁶ wszystkiego. ¹³⁴³**33** ²⁵³² Ale ⁵⁰²³ szukajcie ³⁹⁵⁶ przede ⁴³⁶⁹ wszystkim ⁵²¹³ królestwa ⁴³⁶⁹
bożego ²³¹⁶ i ²⁵³² jego ⁸⁴⁶ sprawiedliwości, ¹³⁴³ a ²⁵³² to ⁵⁰²³ wszystko ³⁹⁵⁶ będzie ⁴³⁶⁹ wam ⁵²¹³ do ⁴³⁶⁹ dobrze. ³³⁶¹**34** ³³⁶¹
³³⁰⁹ ³⁷⁶⁷ ¹⁵¹⁹ ⁸³⁹ ¹⁰⁶³ ⁸³⁹ ³³⁰⁹ ¹⁴³⁸ ⁷¹³
troszczcie ³³⁰⁹ się ³⁷⁶⁷ więc ¹⁵¹⁹ o ⁸³⁹ jutro, ¹⁰⁶³ bowiem ⁸³⁹ jutro ³³⁰⁹ będzie ¹⁴³⁸ się ⁷¹³ troszczyło ¹⁴³⁸ o ⁷¹³ siebie. ⁷¹³ ²²⁵⁰ ²⁵⁴⁹ ⁸⁴⁶
(ma) ²²⁵⁰ dzień ²⁵⁴⁹ zła ⁸⁴⁶ swego.

7 ³³⁶¹¹ ²⁹¹⁹ Nie ²⁴⁴³ sądźcie, ³³⁶¹ abyście ²⁹¹⁹ nie ²⁹¹⁹ byli ²⁹¹⁹ osądzeni. ¹⁷²²² ³⁷³⁹ Jakim ¹⁰⁶³ Jakim ²⁹¹⁷ bowiem ²⁹¹⁷ sądem
²⁹¹⁹ sądźcie, ²⁹¹⁹ (takim) ²⁹¹⁹ będziecie ²⁵³² osądzeni, ¹⁷²² i ³⁷³⁹ jaką ³³⁵⁸ jaką ³³⁵⁴ miarą ³³⁵⁴ mierzycie, ³³⁵⁴ (taką)
³³⁵⁴ będzie ⁵²¹³ wam ³³⁵⁴ odmierzone. ¹¹⁶¹³ ⁵¹⁰¹ A ⁹⁹¹ czemu ²⁵⁹⁵ widzisz ¹⁷²² żdźbło ³⁷⁸⁸ w ⁸⁰ oku ⁴⁶⁷⁵ brata ⁴⁶⁷⁵ swego,
¹¹⁶¹ a ¹⁷²² w ⁴⁶⁷⁴ swoim ³⁷⁸⁸ oku ¹³⁸⁵ belki ³⁷⁵⁶ nie ²⁶⁵⁷ dostrzegasz? ²²²⁸⁴ ⁴⁴⁵⁹ Albo ²⁰⁴⁶ jak ⁸⁰ powiesz ⁴⁶⁷⁵ bratu ⁴⁶⁷⁵ swojemu:
⁸⁶³ ¹⁵⁴⁴ ²⁵⁹⁵ ⁵⁷⁵ ³⁷⁸⁸ ⁴⁶⁷⁵ ²⁵³² ²⁴⁰⁰ ¹³⁸⁵ ¹⁷²² ³⁷⁸⁸ ⁴⁶⁷⁵
Pozwól, ⁸⁶³ niech ¹⁵⁴⁴ wyrzucę ²⁵⁹⁵ żdźbło ⁵⁷⁵ z ³⁷⁸⁸ oka ⁴⁶⁷⁵ twego, ²⁵³² a ²⁴⁰⁰ oto ¹³⁸⁵ belka ¹⁷²² (jest) ³⁷⁸⁸ w ⁴⁶⁷⁵ oku ⁴⁶⁷⁵ twoim? ⁵
⁵²⁷³ ¹⁵⁴⁴ ⁴⁴¹² ¹³⁸⁵ ¹⁵³⁷ ³⁷⁸⁸ ⁴⁶⁷⁵ ²⁵³² ⁵¹¹⁹ ¹²²⁷
Hipokryto, ⁵²⁷³ wyrzuc ¹⁵⁴⁴ przede ⁴⁴¹² wszystkim ¹³⁸⁵ belkę ¹⁵³⁷ z ³⁷⁸⁸ oka ⁴⁶⁷⁵ swojego, ²⁵³² a ⁵¹¹⁹ wtedy ¹²²⁷ przejrzyysz,
(aby) ¹⁵⁴⁴ wyrzucić ²⁵⁹⁵ żdźbło ¹⁵³⁷ z ³⁷⁸⁸ oka ⁸⁰ brata ⁴⁶⁷⁵ swojego. ³³⁶¹⁶ ¹³²⁵ Nie ²⁹⁶⁵ dawajcie ³⁵⁸⁸ psom ³⁵⁸⁸ tego, ³⁵⁸⁸ co
⁴⁰ ³³⁶⁶ ⁹⁰⁶ ⁵²¹⁶ ³¹³⁵ ¹⁷¹⁵ ⁵⁵¹⁹ ³³⁷⁹ ²⁶⁶² ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁶
święte, ⁴⁰ ani ³³⁶⁶ nie ⁹⁰⁶ rzucajcie ⁵²¹⁶ swoich ³¹³⁵ pereł ¹⁷¹⁵ przed ⁵⁵¹⁹ świnie, ³³⁷⁹ aby ²⁶⁶² nie ⁸⁴⁶ zdeptały ⁸⁴⁶ ich ⁸⁴⁶ swoimi
¹⁷²² ⁴²²⁸ ²⁵³² ⁴⁷⁶² ⁴⁴⁸⁶ ⁵²⁰⁹ ¹⁵⁴ ²⁵³² ¹³²⁵
[-] ¹⁷²² nogami, ⁴²²⁸ a ²⁵³² obróciwszy ⁴⁷⁶² się ⁴⁴⁸⁶ (nie) ⁵²⁰⁹ roztrzaskały ¹⁵⁴ was. ²⁵³²⁷ ¹⁵⁴ Proście, ²⁵³² a ¹³²⁵ będzie
⁵²¹³ ¹³²⁵ ²²¹² ²⁵³² ²¹⁴⁷ ²⁹²⁵ ²⁵³² ⁴⁵⁵ ⁵²¹³ ⁴⁵⁵
wam ⁵²¹³ dane; ¹³²⁵ szukajcie, ²²¹² a ²⁵³² znajdziecie; ²¹⁴⁷ pukajcie, ²⁹²⁵ a ²⁵³² będzie ⁴⁵⁵ wam ⁵²¹³ otworzone. ⁴⁵⁵⁸
³⁹⁵⁶ ¹⁰⁶³ ¹⁵⁴ ²⁹⁸³ ²⁵³² ²²¹² ²¹⁴⁷ ²⁵³² ²⁹²⁵
Każdy ³⁹⁵⁶ bowiem ¹⁰⁶³ proszący— ¹⁵⁴ dostaje, ²⁹⁸³ a ²⁵³² szukający— ²²¹² znajduje, ²¹⁴⁷ a ²⁵³² pukającemu ²⁹²⁵
⁴⁵⁵ będzie ⁴⁵⁵ otworzone. ⁹ ²²²⁸ ⁵¹⁰¹ ¹⁵³⁷ ⁵²¹⁶ ²⁰⁷⁶ ⁴⁴⁴ ³⁷³⁹ ¹⁴³⁷ ⁸⁴⁶ ⁵²⁰⁷
¹⁵⁴ ⁷⁴⁰ ³³⁶¹ ³⁰³⁷ ⁸⁴⁶ ¹⁹²⁹ ²⁵³² ¹⁴³⁷ ²⁴⁸⁶ ¹⁵⁴ ³³⁶¹ ³⁷⁸⁹
poprosi ¹⁵⁴ (o) ⁷⁴⁰ chleb, ³³⁶¹ [-] ³⁰³⁷ kamień ⁸⁴⁶ mu ¹⁹²⁹ poda? ²⁵³²¹⁰ ¹⁴³⁷ Lub ²⁴⁸⁶ gdy ¹⁵⁴ (o) ³³⁶¹ rybę ³⁷⁸⁹ poprosi, ³³⁶¹ [-] ³⁷⁸⁹ węża
⁸⁴⁶ mu ¹⁹²⁹ poda? ¹¹ ¹⁴⁸⁷ Jeśli ³⁷⁶⁷ więc ⁵²¹⁰ wy, ⁵⁶⁰⁷ będąc ⁴¹⁹⁰ złymi, ¹⁴⁹² umiecie ¹³²⁵ dawać ¹⁸ dobre ¹³⁹⁰ dary ⁵²¹⁶ swoim
⁵⁰⁴³ ⁴²¹⁴ ³¹²³ ³⁹⁶² ⁵²¹⁶ ¹⁷²² ³⁷⁷² ¹³²⁵ ¹⁵⁴ ⁸⁴⁶
dzieciom, ⁵⁰⁴³ o ⁴²¹⁴ ile ³¹²³ bardziej ³⁹⁶² Ojciec ⁵²¹⁶ wasz ¹⁷²² w ³⁷⁷² niebiosach ¹³²⁵ da ¹⁵⁴ proszącym ⁸⁴⁶ go ⁸⁴⁶ (to, co)
¹⁸ ³⁹⁵⁶ ³⁷⁶⁷ ³⁷⁴⁵ ³⁰² ²³⁰⁹ ²⁴⁴³ ⁵²¹³ ⁴⁴⁴ ⁴¹⁶⁰ ³⁷⁷⁹ ²⁵³²
dobre. ¹⁸¹² ³⁹⁵⁶ Wszystko ³⁷⁶⁷ więc, ³⁷⁴⁵ co ³⁰² [-] ²³⁰⁹ byście ²⁴⁴³ chcieli, ⁵²¹³ aby ⁴⁴⁴ wam ⁴¹⁶⁰ ludzie ³⁷⁷⁹ czynili, ²⁵³² tak ²⁵³² i
⁵²¹⁰ ⁸⁴⁶ ⁴¹⁶⁰ ³⁷⁷⁸ ²⁰⁷⁶ ¹⁰⁶³ ³⁵⁵¹ ²⁵³² ⁴³⁹⁶ ¹⁵²⁵ ¹²²³ ⁴⁷²⁸
wy ⁵²¹⁰ im ⁸⁴⁶ czynicie. ⁴¹⁶⁰ Taka ³⁷⁷⁸ jest ²⁰⁷⁶ bowiem ¹⁰⁶³ Tora ³⁵⁵¹ i ²⁵³² Prorocy. ⁴³⁹⁶¹³ ¹⁵²⁵ Wejdźcie ¹²²³ przez ⁴⁷²⁸ wąską

4439 3754 4116 4439 2532 2149 3598 3588 520 1519 684
 bramę. Bo szeroka (jest) brama i szeroka droga, która prowadzi na zniszczenie,
 2532 4183 1526 1223 846 1525 14 (A) 5101 4728 4439
 i liczni są (ci, którzy) przez nią wchodzić. 14 (A) cóż za wąska (jest) brama
 2532 2346 3598 3588 520 1519 2222 2532 3641 1526 846 2147
 i ciasna droga, która prowadzi do życia, a nieliczni są, (którzy) ją znajdują.
 15 1161 4337 575 5578 3748 2064 4314 5209 1722
 Ale wystrzegajcie się [-] fałszywych proroków, którzy przychodzą do was w
 1742 4263 1161 2081 1526 727 3074 575 846 2590 846
 odzieniu owiec, a wewnątrz są rabującymi wilkami. 16 Po ich owocach ich
 1921 3385 4816 575 173 4718 2228 575 5146 4810 3779
 poznacie. Czy zbiera się z ciernia kiście winogron, albo z ostu—figi? 17 Tak
 3956 18 1186 4160 2570 2590 1161 4550 1186 4160 4190 2590
 każde dobre drzewo rodzi piękne owoce, a zgniłe drzewo—rodzi złe owoce.
 18 3756 1410 18 1186 4160 4190 2590 3761 4550 1186—
 Nie jest w stanie dobre drzewo rodić złych owoców, ani zgniłe drzewo—
 4160 2570 2590 19 każde drzewo, które nie rodzi pięknego owocu,
 1581 2532 906 1519 4442 20 686 1065 575 846 2590 1921
 jest wycinane i wrzucane w ogień. 20 A zatem [-] z ich owoców poznacie
 846 3756 3956 3004 3427 3004 2962 2962 1525 1519 932 3772
 ich. 21 Nie każdy, który mi mówi: „Panie, Panie”, wejdzie do królestwa niebios,
 235 4160 2307 3450 3962 1722 3772 4183 2046 3427 1722
 ale ten, który czyni wolę mojego Ojca w niebiosach. 22 Wielu powie mi w
 1565 2250 2962 2962 3756 4674 3686 4395 2532 4674
 tamtym dniu: „Panie, Panie, nie (w) twoim imieniu prorokowaliśmy? I twoim
 3686 1140 1544 2532 4674 3686 4160 4183 1411
 imieniem demony wyrzuciliśmy! I twoim imieniem uczyniliśmy liczne cuda!”
 23 2532 5119 3670 846 3754 3763 5209 3763 1097 672 575 1700
 A wtedy wyznam im, że: „Nigdy was nie poznałem. Odejdźcie ode mnie,
 2038 458 3956 3767 3748 5128 3056 3450 191 2532 4160 846
 czyniący nieprawość”. 24 Każdy więc, kto tych słów moich słucha i czyni je,
 846 3666 5429 435 3748 3618 846 3614 1909 4073 25
 ten będzie podobny (do) mądrego męża, który zbudował swój dom na skale. 25
 2532 2597 1028 2532 2064 4215 2532 4154 417 2532 4363 1565
 I zstąpił deszcz, i przybyły rzeki, i zawiąły wiatry, i wpadły (na) ten
 3614 2532 3756 4098 2311 1063 1909 4073 26 2532 3956 191
 dom, ale nie upadł, utwierdzony był bowiem na skale. 26 A każdy, kto słucha
 5128 3056 3450 2532 3361 4160 846 3666 3474 435 3748
 tych słów moich, ale nie czyni ich, będzie podobny (do) głupiego męża, który
 3618 846 3614 1909 285 2532 2597 1028 2532 2064 4215 2532
 zbudował swój dom na piasku. 27 I zstąpił deszcz, i przybyły rzeki, i
 4154 417 2532 4350 1565 3614 2532 4098 2532 4431 846 2258 3173
 zawiąły wiatry, i uderzyły (na) ten dom, i upadł, a upadek jego był wielki.
 28 2532 1096 3753 2424 4931 5128 3056 1605 3793 1909
 I stało się, (że) gdy Jezus dokończył tych słów, zdumiewały się tłumy nad
 846 1322 2258 1063 1321 846 5613 2192 1849 2532 3756 5613
 jego nauką. 29 Albowiem Albowiem uczył ich, jak posiadający moc, a nie jak
 1122
 znawcy Pisma.

8 1 A gdy on zszedł z góry, szły za nim liczne tłumy. 2 A oto trędowny
 2064 4352 846 4352 3004 2962 1437 2309
 podszedł, oddał mu pokłon, (i) powiedział: Panie, gdybyś zechciał,

jesteś w stanie¹⁴¹⁰ mnie³¹⁶⁵ oczyścić.²⁵¹¹ **3** I²⁵³² wyciągnąwszy¹⁶¹⁴ rękę, Jezus⁵⁴⁹⁵ dotknął²⁴²⁴ go,⁶⁸⁰
 mówiąc: Chce³⁰⁰⁴, zostań²³⁰⁹ oczyszczony.²⁵¹¹ I²⁵³² natychmiast²¹¹² został²⁵¹¹ oczyszczony⁸⁴⁶ jego trąd.³⁰¹⁴
4 I²⁵³² powiedział³⁰⁰⁴ mu Jezus: Uważaj, nikomu⁸⁴⁶ (nie) mów²⁴²⁴, ale odejdz³⁷⁰⁸, pokaż³³⁶⁷ się²⁰³⁶
 kapłanowi²⁴⁰⁹ i zanieś²⁵³² dar, który⁴³⁷⁴ nakazał¹⁴³⁵ Mojżesz³⁷³⁹, na świadectwo⁴³⁶⁷ dla nich.³⁴⁷⁵ **5** A¹⁵¹⁹
 gdy³¹⁴² on wszedł⁸⁴⁶ do Kafarnaum, podszedł¹⁵²⁵ do niego¹⁵¹⁹ setnik, prosząc³⁸⁷⁰ go⁸⁴⁶ **6** i mówiąc:²⁵³²
 Panie, mój chłopiec²⁹⁶² leży³⁴⁵⁰ w domu³⁸¹⁶ sparaliżowany, poddawany⁹⁰⁶ strasznej¹⁷²² próbie.³⁶¹⁴
7 A²⁵³² Jezus²⁴²⁴ rzekł³⁰⁰⁴ mu: Ja⁸⁴⁶ przyjdę¹⁴⁷³ (i) go²⁰⁶⁴ uzdrowię.⁸⁴⁶ **8** A²⁵³² setnik¹⁵⁴³, odpowiadając,⁶¹¹
 powiedział: Panie, nie⁵³⁴⁶ jestem²⁹⁶² wystarczająco³⁷⁵⁶ (godzien), abyś¹⁵¹⁰ wszedł²⁴²⁵ pod²⁴⁴³ mój¹⁵²⁵
 dach, ale powiedz⁵²⁵⁹ tylko³⁴⁵⁰ słowo, a mój³⁸¹⁶ chłopiec²³⁹⁰ zostanie¹⁰⁶³ uzdrowiony.⁹ **9** Bowiem²⁵³²
 i ja¹⁴⁷³ (choć) jestem¹⁵¹⁰ człowiekiem⁴⁴⁴ pod⁵²⁵⁹ władzą, mam¹⁸⁴⁹ pod²¹⁹² sobą⁵²⁵⁹ żołnierzy¹⁶⁸³ i mówię⁴⁷⁵⁷
 temu: Ruszaj. I²⁵³² wyrusza. A²⁵³² innemu: Przyjdź. I²⁵³² przychodzi. A²⁵³² mojemu³⁴⁵⁰
 niewolnikowi: Uczyń¹⁴⁰¹ to. I⁴¹⁶⁰ czyni.⁵¹²⁴ **10** A²⁵³² Jezus¹¹⁶¹, gdy²⁴²⁴ (to) usłyszał,¹⁹¹ zdziwił²²⁹⁶ się¹⁹¹
 i powiedział²⁵³² idącym²⁰³⁶ za¹⁹⁰ (nim): Zaprawdę²⁸¹ mówię³⁰⁰⁴ wam, że⁵²¹³ nie³⁷⁶¹ znalazłem²¹⁴⁷ w¹⁷²²
 Izraelu²⁴⁷⁴ tak⁵¹¹⁸ wielkiej⁴¹⁰² wiary. **11** I¹¹⁶¹ mówię³⁰⁰⁴ wam, że⁵²¹³ przyjdą³⁷⁵⁴ liczni²²⁴⁰ ze⁴¹⁸³ wschodu⁵⁷⁵
 i zachodu, i²⁵³² położą¹⁴²⁴ się²⁵³² (przy stole)³⁴⁷ w królestwie¹⁷²² niebios⁹³² z Abrahamem,³⁷⁷²
 i²⁵³² Izaakiem,²⁴⁶⁴ i²⁵³² Jakubem.²³⁸⁴ **12** A¹¹⁶¹ synowie⁵²⁰⁷ królestwa⁹³² zostaną¹⁵⁴⁴ wyrzuceni¹⁵¹⁹ w¹⁸⁵⁷
 zewnętrzzną⁴⁶⁵⁵ ciemność. Tam¹⁵⁶³ będzie²⁰⁷¹ płacz²⁸⁰⁵ i²⁵³² zgrzytanie¹⁰³⁰ zębów. **13** I²⁵³² powiedział²⁰³⁶
 Jezus²⁴²⁴ setnikowi: Odejdź¹⁵⁴³, a jak⁵²¹⁷ uwierzyłeś, (tak) niech²⁵³² ci się⁵⁶¹³ stanie.⁴¹⁰⁰ I¹⁰⁹⁶ w⁴⁶⁷¹
 tej chwili¹⁵⁶⁵ został⁵⁶¹⁰ uzdrowiony²³⁹⁰ jego chłopiec.⁸⁴⁶ **14** A²⁵³² Jezus²⁴²⁴, gdy²⁰⁶⁴ przybył¹⁵¹⁹ do domu³⁶¹⁴
 Piotra, zobaczył⁴⁰⁷⁴ jego teściową,¹⁴⁹² leżącą⁸⁴⁶ i gorączkującą.³⁹⁹⁴ **15** I²⁵³² dotknął⁶⁸⁰ jej rękę,⁸⁴⁶
 i opuściła²⁵³² ją gorączka.⁸⁶³ I⁸⁴⁶ wstała, i służyła⁴⁴⁴⁶ im.²⁵³² **16** A¹¹⁶¹ (gdy) nastał¹⁰⁹⁶ wieczór,³⁷⁹⁸
 przyprowadzali⁴³⁷⁴ mu licznych⁸⁴⁶ opętanych.⁴¹⁸³ I¹¹³⁹ słowem²⁵³² wyrzucił³⁰⁵⁶ duchy,¹⁵⁴⁴ oraz⁴¹⁵¹ uzdrowił²⁵³²
 wszystkich, którzy³⁹⁵⁶ się²¹⁹² źle²⁵⁶⁰ mieli,²¹⁹² **17** aby³⁷⁰⁴ wypełniło⁴¹³⁷ się³⁵⁸⁸ to, co zostało⁴⁴⁸³ powiedziane
 przez¹²²³ proroka⁴³⁹⁶ Izajasza,²²⁶⁸ który³⁰⁰⁴ mówił: On⁸⁴⁶ wziął²⁹⁸³ nasze²²⁵⁷ słabości⁷⁶⁹ oraz²⁵³² choroby³⁵⁵⁴
 zabrał.⁹⁴¹ **18** A¹¹⁶¹ Jezus²⁴²⁴, gdy¹⁴⁹² zobaczył⁴¹⁸³ tłum³⁷⁹³ wokół⁴⁰¹² siebie,⁸⁴⁶ kazał²⁷⁵³ odpłynąć⁵⁶⁵
 na drugą⁴⁰⁰⁸ stronę.²⁵³² **19** A²⁵³² jeden¹⁵²⁰ (ze) znawców¹¹²² Pisma⁴³³⁴ podszedł²⁰³⁶ (i) powiedział⁸⁴⁶
 mu: Nauczycielu, pójdę¹³²⁰ za tobą,¹⁹⁰ gdziekolwiek⁴⁶⁷¹ gdziekolwiek³⁶⁹⁹ (ty) pójdiesz.¹⁴³⁷ **20**

2532 3004 846 2424 258 2192 5454 2532 4071 3772 2682 1161 5207
 I rzekł mu Jezus: Lisy mają nory, a ptaki niebiańskie—gniazda, lecz Syn
 Człowieczy nie ma gdzie głowy skłonić. **21** 1161 846 2087 3101 2036
 A Jego drugi uczeń powiedział
 mu: Panie, pozwól mi najpierw odejść i pogrzebać mego ojca. **22** 1161 2424
 A Jezus
 powiedział mu: Idź za mną i zostaw zmarłym grzebanie ich zmarłych. **23** 2532
 A
 kiedy on wszedł do łodzi, towarzyszyli mu jego uczniowie. **24** 2532 2400 3173
 I oto wielki
 sztorm powstał na morzu, tak że łódź była przykrywana przez fale. On zaś
 spał. **25** 2532 3101 4334 1453 846 3004 2962 4982 2248
 A uczniowie podszedłszy, obudzili go, mówiąc: Panie! Ratuj nas!
 Giniemy! **26** 622 2532 3004 846 5101 2075 1169 3640 5119
 I powiedział im: Dlaczego jesteście lękliwi, małej wiary? Wtedy
 podniósł się, zgromił wiatry i morze, i nastąpiła wielka cisza. **27** 1161 444
 A ludzie
 zdziwili się, mówiąc: Kim on jest, że i wiatry, i morze są mu posłuszne? **28**
 2532 846 2064 1519 4008 1519 5561 1086 5221 846
 A on, gdy przybył na drugą stronę—na terytorium Gergezeńczyków—wyszedł
 na spotkanie dwaj opętani, (którzy) wyszli z grobów—bardzo uciążliwi, tak że
 nikt nie był w stanie przejść przez tamtą drogę. **29** 2532 2400 2896 3004
 I oto krzyczeli, mówiąc:
 Co nam do ciebie, Jezusie, Synu Boga? Przyszedłeś tu przed czasem poddawać
 nas próbie? **30** 1161 3112 575 846 2258 34 4183 1006 5519 1161
 A daleko od nich była trzoda licznych, pasących się świń. **31** 1161
 A
 demony prosiły go, mówiąc: Jeśli nas wyrzucasz, pozwól nam odejść w trzodę
 świń. **32** 1161 2036 846 5217 1161 1831 565 1519 34 5519
 I powiedział im: Odejdźcie. A gdy wyszły, odeszły w trzodę świń.
 I oto cała trzoda świń ruszyła z urwiska w morze. I zginęły w wodach.
33 1161 1006 5343 2532 565 1519 4172 518 3956 2532
 A pasterze uciekli i gdy odeszli do miasta, opowiedzieli wszystko, także
 o opętanych. **34** 2532 2400 3956 4172 1831 2424 1519 4877 2532 1492 846
 I oto całe miasto wyszło Jezusowi na spotkanie i gdy go
 zobaczyli, prosili, żeby odszedł (z dała) od ich granic.

9 ¹ 2532 1684 1519 4143 1276 2532 2064 1519 2398
 A gdy wszedł do łodzi, przeprowił się i przybył do swojego
 miasta. ² 2532 2400 4374 846 3885 906 1909 2825 2532
 I oto przynieśli mu sparaliżowanego, leżącego na łożu. A
 Jezus, gdy zobaczył ich wiarę, powiedział sparaliżowanemu: Odwagi, dziecko,
 odpuszczone są tobie grzechy twoje. ³ 2532 2400 5100 1122
 A oto niektórzy ze znawców Pisma
 pomyśleli w sobie: On znieważa. ⁴ 2532 2424 1492 846 1761
 A Jezus, gdy zobaczył ich myśli,
 powiedział: Dlaczego Dlaczego wymyślacie wymyślacie zło w waszych sercach?

5 Co bowiem jest łatwiejsze, powiedzieć: Odpuszczone są twoje grzechy, czy
 powiedzieć: Powstań i chodź? **6** Ale żebyście wiedzieli, że Syn Człowieczy
 ma na ziemi moc odpuszczania grzechów— wtedy powiedział sparaliżowanemu—
 Powstań, zabierz swe łoże i odejdz do swojego domu. **7** A gdy wstał, poszedł
 do swego domu. **8** A tłumy, gdy (to) zobaczyły, dziwiły się i oddały chwałę
 Bogu, że dał ludziom taką moc. **9** A odchodząc stamtąd, Jezus dostrzegł
 człowieka, siedzącego w miejscu pobierania podatków, którego nazywano
 Mateuszem, i powiedział mu: Idź za mną. A gdy wstał, zaczął iść za nim. **10**
 A gdy on leżał przy stole w domu, stało się, a oto liczni poborcy podatków
 i grzesznicy, przyszedłszy, leżeli przy stole z Jezusem oraz jego uczniami. **11**
 A gdy zobaczyli (to) faryzeusze, mówili jego uczniom: Dlaczego Dłaczego Dłaczego wasz
 nauczyciel je z poborcami podatków i grzesznikami? **12** A Jezus, gdy
 (to) usłyszał, powiedział im: Nie zdrowi potrzebują potrzebują lekarza, ale
 ci, co się źle mają. **13** Idźcie i nauczcie się, co (to) znaczy: Miłosierdzia
 chcę, a nie ofiary. Nie przyszedłem bowiem powołać do zmiany myślenia
 sprawiedliwych, ale grzeszników. **14** Wtedy przyszedli do niego uczniowie Jana
 (i) mówili: Dlaczego Dłaczego Dłaczego my i faryzeusze dużo pościmy, a twoi
 uczniowie nie poścżą? **15** A Jezus powiedział im: Nie są w stanie synowie
 domu weselnego być w żałobie, jak długo jest z nimi pan młody. Ale przyjdą
 dni, kiedy zostanie odebrany im im pan młody i wtedy będą pościć. **16**
 Przecież nikt (nie) nakłada naszywki (z) kawałka surowej tkaniny na starą
szatę wierzchnią, bowiem (to) jej uzupełnienie zrywa się z szatą wierzchniej,
 a rozdarcie staje się gorsze. **17** Ani nie wlewa się młodego wina w stare
skórzane bukłaki. Bo inaczej inaczej skórzane bukłaki się roztrzaskują i wino
 się wylewa, a skórzane bukłaki się niszczą. Ale wlewa się młode wino w nowe
skórzane bukłaki, a obydwa się zachowują. **18** (Gdy) on im to mówił, oto
 jeden (z) posiadających władzę przyszedł (i) oddał mu pokłon, mówiąc, że:

Moja córka przed chwilą umarła, ale przyjdź, połóż na nią swą rękę, a będzie żyła. **19** A Jezus powstawszy, poszedł za nim, a (także) uczniowie jego. **20** A oto kobieta, krwawiąca od dwunastu lat, gdy podeszła z tyłu, dotknęła krawędzi jego wierzchniej szaty. **21** Myślała bowiem sobie: sobie: Gdybym tylko dotknęła jego wierzchniej szaty, będę uratowana. **22** A Jezus, gdy się obrócił i ją dostrzegł, powiedział: Odwagi, córko, twoja wiara cię uratowała. I od tej chwili kobieta była uratowana. **23** A Jezus, gdy przyszedł do domu posiadającego władzę i dostrzegł grających na aulosie oraz tłum czyniący wrzawę, **24** Powiedział im: Odejdźcie, bowiem dziewczynka nie umarła, ale śpi. I drwili (z) niego. **25** A gdy tłum został wyrzucony, (Jezus) wszedł, chwycił jej rękę, a dziewczynka wstała. **26** I rozeszła się ta wieść po całej tamtejszej ziemi. **27** A odchodzącemu stamtąd Jezusowi zaczęli towarzyszyć zaczęli towarzyszyć dwa ślepi, którzy wołali i mówili: Zlituj się nad nami, Synu Dawida. **28** A gdy przyszedł do domu, podeszli do niego ślepi, a Jezus im powiedział: Wierzcie, że jestem w stanie to uczynić? Odpowiedzieli mu: Tak, Panie! **29** Wtedy dotknął ich oczy, mówiąc: Zgodnie z waszą wiarą niech się wam stanie. **30** I otworzyły się ich oczy. A Jezus ich ostro upomniał, mówiąc: Uważajcie, (aby) nikt (nie) dowiedział się (o tym). **31** A oni, gdy wyszli, rozpowszechnili to po całej tamtejszej ziemi. **32** A gdy oni wychodzili, oto przyniesiono mu głuchego człowieka, opętanego. **33** A gdy został wyrzucony demon, głuchy przemówił. I zdziwiły się tłumy, mówiąc Nigdy nie ukazała się taka (rzecz) w Izraelu. **34** Lecz faryzeusze mówili: Wyrzuca demony poprzez posiadającego władzę (nad) demonami. **35** I obchodził Jezus wszystkie miasta i wsie, nauczając w ich synagogach i ogłaszając dobrą nowinę królestwa oraz uzdrawiając każdą chorobę i każdą niemoc wśród ludu. **36** A gdy dostrzegł tłumy, ulitował się nad nimi, bo byli utrudzeni i porzuceni, jak owce, które nie mają pasterza. **37** Wtedy powiedział swoim uczniom: Chociaż źniwo wielkie,

1161 2040 3641 38 Proście więc Pana żniwa, aby wyrzucił robotników
1519 846 2326
na swoje żniwo.

10 ¹ A ²⁵³² ⁴³⁴¹ gdy przywołał ⁸⁴⁶ swoich ¹⁴²⁷ dwunastu ³¹⁰¹ uczniów, ¹³²⁵ dał ⁸⁴⁶ im ¹⁸⁴⁹ moc
⁴¹⁵¹ nad ¹⁶⁹ duchami ⁵⁶²⁰ nieczystymi, ⁸⁴⁶ by ¹⁵⁴⁴ je ²⁵³² wyrzucali ²³²³ oraz ³⁹⁵⁶ uzdrawiali ³⁵⁵⁴ każdą ²⁵³² chorobę ³¹¹⁹ i ³⁵⁵⁴ każdą ²⁵³² niemoc. **2** A ¹¹⁶¹ imiona ³⁶⁸⁶ dwunastu ¹⁴²⁷ apostołów ⁶⁵² są ²⁰⁷⁶ takie: ⁵⁰²³
⁴⁴¹³ pierwszym— ⁴⁶¹³ Szymon, ³⁰⁰⁴ zwany ⁴⁰⁷⁴ Piotrem ²⁵³² oraz ⁸⁴⁶ jego ⁸⁰ brat, ⁴⁰⁶ Andrzej; ²³⁸⁵ Jakub— ³⁵⁸⁸ ten,
(który jest synem) ²¹⁹⁹ Zebedeusza ²⁵³² oraz ⁸⁴⁶ jego ⁸⁰ brat, ²⁴⁹¹ Jan; **3** ⁵³⁷⁶ Filip ²⁵³² i ⁹¹⁸ Bartłomiej;
²³⁸¹ Tomasz ²⁵³² i ³¹⁵⁶ Mateusz— ⁵⁰⁵⁷ poborca ²³⁸⁵ podatków; ³⁵⁸⁸ Jakub— ²⁵³² ten, (który jest synem)
²⁵⁶ Alfausza ²⁵³² i ³⁰⁰² Lebeusz, ¹⁹⁴¹ zwany ²²⁸⁰ Tadeuszem; **4** ⁴⁶¹³ Szymon ²⁵⁸¹ Kananejczyk ²⁵³² i ²⁴⁵⁵ Juda
²⁴⁶⁹ Iskariota— ³⁵⁸⁸ ten, ⁸⁴⁶ co ²⁵³² go ³⁸⁶⁰ również ⁵¹²⁸ wydał. **5** ¹⁴²⁷ Tę ⁶⁴⁹ dwunastkę ²⁴²⁴ posłał ³⁸⁵³ Jezus (i) ⁸⁴⁶ nakazał
³⁰⁰⁴ im, ¹⁵¹⁹ mówiąc: ³⁵⁹⁸ Na ¹⁴⁸⁴ drogę ³³⁶¹ narodów ⁵⁶⁵ nie ²⁵³² wchodźcie ³³⁶¹ oraz ¹⁵²⁵ nie ¹⁵¹⁹ wchodźcie ⁴¹⁷² do ⁸⁴⁶ miast
⁴⁵⁴¹ Samarytan. **6** ¹¹⁶¹ Ale ⁴¹⁹⁸ idźcie ³¹²³ raczej ⁴³¹⁴ do ⁶²² zagubionych ⁴²⁶³ owiec ³⁶²⁴ domu ²⁴⁷⁴ Izraela. **7**
¹¹⁶¹ A ⁴¹⁹⁸ idąc, ²⁷⁸⁴ głoscie, ³⁰⁰⁴ mówiąc, ³⁷⁵⁴ że ¹⁴⁴⁸ przybliżyło ⁹³² się ³⁷⁷² królestwo ⁷⁷⁰ niebios. **8** ²³²³ Słabych
³⁰¹⁵ uzdrawiajcie, ²⁵¹¹ trędowatych ¹⁵⁴⁴ oczyszczajcie, ¹¹⁴⁰ wyrzucajcie ¹⁴³² demony. ²⁹⁸³ Darmo ¹⁴³² wzięliście,
¹³²⁵ darmo ³³⁶¹ dawajcie. **9** ⁵⁵⁵⁷ Nie ³³⁶⁶ posiadajcie ⁶⁹⁶ złota ³³⁶⁶ ani ⁵⁴⁷⁵ srebra, ¹⁵¹⁹ ani ⁵²¹⁶ miedzi ²²²³ w ³³⁶¹ waszych
⁴⁰⁸² pasach, **10** ³³⁶¹ ani ¹⁵¹⁹ torby ³⁵⁹⁸ na ³³⁶⁶ drogę, ¹⁴¹⁷ ani ⁵⁵⁰⁹ dwóch ³³⁶⁶ szat ⁵²⁶⁶ spodnich, ³³⁶⁶ ani ⁴⁴⁶⁴ sandałów, ¹⁰⁶³ ani
²⁰⁴⁰ laski, ⁵¹⁴ ponieważ ²⁰⁷⁶ robotnik ⁸⁴⁶ godny ⁵¹⁶⁰ jest ¹¹⁶¹ swego ³⁰² pokarmu. **11** ¹¹⁶¹ A ³⁰² [-] ⁴¹⁷² (w) ²²²⁸ mieście ²⁹⁶⁸ lub
¹⁵¹⁹ wsi, ³⁷³⁹ do ¹⁵²⁵ której ¹⁸³³ wejdziecie, ⁵¹⁰¹ wypytajcie, ¹⁷²² kto ⁸⁴⁶ w ²⁰⁷⁶ niej ⁵¹⁴ jest ²⁵⁴⁶ godny. ³³⁰⁶ I ²¹⁹³ tam ³⁰² pozostańcie, ¹⁸³¹ aż ¹¹⁶¹ do ¹⁵²⁵ [-] ¹⁵¹⁹ wyjścia. **12** ¹¹⁶¹ A ¹⁵²⁵ gdy ¹⁵¹⁹ wejdziecie ³⁶¹⁴ do ⁷⁸² domu, ⁸⁴⁶ pozdrówcie ²⁵³² go. **13** ¹⁴³⁷ I ³³⁰³ jeśli ³⁶¹⁴ [-]
⁵⁶⁰⁰ dom ⁵¹⁴ okaże ²⁰⁶⁴ się ¹⁵¹⁵ godny, ⁵²¹⁶ niech ¹⁹⁰⁹ przyjdzie ⁸⁴⁶ pokój ¹¹⁶¹ wasz ¹⁴³⁷ na ³³⁶¹ niego. ⁵⁶⁰⁰ A ⁵¹⁴ gdyby ⁵²¹⁶ nie ¹⁵¹⁵ był
⁴³¹⁴ godny, ¹⁹⁹⁴ wasz ⁵²⁰⁹ pokój ²⁵³² niech ³⁷³⁹ powróci ³³⁶¹ do ¹⁴³⁷ was. **14** ¹²⁰⁹ A ⁵²⁰⁹ kto ³³⁶⁶ nie ¹⁹¹ przyjąłby ³⁰⁵⁶ przyjąłby
⁵²¹⁶ was ¹⁸³¹ ani ³⁶¹⁴ (nie) ²²²⁸ wysłuchał ¹⁵⁶⁵ słów ⁴¹⁷² waszych, ¹⁶²¹ wychodząc ²⁸⁶⁸ z ⁴²²⁸ domu ⁵²¹⁶ lub ²⁸¹ (z) ³⁰⁰⁴ tego ⁵²¹³ miasta, ⁴¹⁴
²⁰⁷¹ strząśnijcie ¹⁰⁹³ pył ⁴⁶⁷⁰ (ze) ²⁵³² stóp ¹¹¹⁶ waszych. **15** ¹⁷²² Zaprawdę, ²²⁵⁰ mówię ²⁹²⁰ wam: ²²²⁸ Lżej ¹⁵⁶⁵ będzie ⁴¹⁷² ziemi
²⁴⁰⁰ Sodomy ¹⁴⁷³ i ⁵²⁰⁹ Gomory ⁶⁴⁹ w ⁵⁶¹³ dniu ⁴²⁶³ sądu, ¹⁷²² niż ³³¹⁹ temu ³⁰⁷⁴ miastu. **16** ¹⁰⁹⁶ Oto ³⁷⁶⁷ ja ⁵⁴²⁹ was ⁵⁶¹³ posyłam ³⁷⁸⁹ jak ²⁵³² owce ¹⁸⁵ między ⁵⁶¹³ między ⁴⁰⁵⁸ wilki. ¹¹⁶¹ Bądźcie ⁴³³⁷ więc ⁵⁷⁵ mądrzy, ⁴⁴⁴ jak ¹⁰⁶³ węże ³⁸⁶⁰ i ⁵²⁰⁹ czyści, ¹⁵¹⁹ jak
⁴⁸⁹² gołębie. **17** ¹¹⁶¹ I ²⁵³² wystrzegajcie ¹⁷²² się ⁸⁴⁶ [-] ⁴⁸⁶⁴ ludzi, ³¹⁴⁶ ponieważ ⁵²⁰⁹ będą ³¹⁴⁶ wydawać ²⁵³² was ¹⁹⁰⁹ przed
²²³² sanhedryny ¹⁸ i ¹⁸ w ¹⁸ swoich ¹⁸ synagogach ¹⁸ będą ¹⁸ was ¹⁸ biczować. **18** ¹⁸ Oraz ¹⁸ przed ¹⁸ rządców

1161 2532 935 71 1752 1700 1752 1519 3142 846 2532
 [-] i królów będziecie prowadzeni z mojego powodu, na świadectwo im oraz
 1484 19 1161 3752 5209 3860 3361 3309 4459 2228 5101 2980
 narodom. **19** A gdy was wydadzą, nie troszczcie się, jak lub co powiecie,
 1063 1325 5213 1722 1565 5610 5101 2980 1063 3756 5210
bowiem będzie dane wam w tej chwili, co macie mówić, **20** ponieważ nie wy
 2075 2980 235 4151 5216 3962 2980 1722 5213 21 1161
 jesteście tymi, którzy mówią, ale duch waszego Ojca, który mówi w was. **21** A
 80 3860 80 1519 2288 2532 3962 5043 2532 1881 5043 1909
 brat wyda brata na śmierć i ojciec dziecko, i powstaną dzieci przeciwko
 1118 2532 2289 846 22 2532 2071 3404 5259 3956
 rodzicom, i zabiją ich. **22** I będziecie znienawidzeni przez wszystkich
 1223 3450 3686 1161 5278 1519 5056 3778 4982 23
z powodu mojego imienia. A kto wytrwa do końca, ten zostanie wybawiony. **23**
 1161 3752 5209 1377 1722 3778 4172 5343 1519 243 281
 A gdyby was prześladowali w tym mieście, uciekajcie do drugiego. Zaprawdę
 1063 3004 5213 3756 3361 5055 4172 2474 2193 302 2064
 bowiem mówię wam, nie [-] skończycie (obchodzić) miast Izraela, aż [-] przyjdzie
 5207 444 24 3101 3756 2076 5228 1320 3761 1401 5228
 Syn Człowieczy. **24** Uczeń nie jest ponad nauczycielem, ani niewolnik ponad
 846 2962 25 713 3101 2443 1096 5613 846 1320
 swego pana. **25** Wystarczające dla ucznia, aby się stał jak jego nauczyciel,
 2532 1401 5613 846 2962 1487 3617 2564 954
 i niewolnik— jak jego pan. Jeśli pana domu nazywali Belzebubem, (to o)
 4214 3123 846 3615 26 3767 3361 5399 846 2076 1063
 ile bardziej jego domowników. **26** Więc nie bójcie się ich. Nie ma bowiem
 3762 2572 3739 3756 601 2532 2927 3739 3756 1097
 nic ukrytego, co nie będzie objawione, ani ukrytego, co nie będzie poznane.
 27 3739 3004 5213 1722 4653 2036 1722 5457 2532 3739 1519 3775
To, co mówię wam w ciemności, powiedzcie w świetle, i co na ucho
 191 2784 1909 1430 2532 3361 5399 575 615
słyszycie, głoscie na dachach. **28** I nie bójcie się [-] tych, którzy zabijają
 4983 1161 5590 3361 1410 615 1161 5399 3123 1410 2532
ciało, ale duszy nie są w stanie zabić. Ale bójcie się raczej tego, co może i
 5590 2532 4983 622 1722 1067 29 3780 787 4453 1417
duszę, i ciało zniszczyć w Gehennie. **29** Czy nie za asa są sprzedawane dwa
 4765 2532 1520 1537 846 3756 4098 1909 1093 427 5216 3962
 wróble? Nawet jeden z nich nie spadnie na ziemię bez (woli) waszego Ojca.
 30 1161 2532 3956 2359 5216 2776 1526 705 31 3767
 A nawet wszystkie włosy na waszej głowie są policzone. **31** A zatem:
 3361 5399 5210 1308 4183 4765 32 3956 3767 3748
nie bójcie się. Wy jesteście ważniejsi, niż liczne wróble. **32** Każdy więc, kto
 3670 1722 1698 1715 444 2504 3670 1722 846 1715 3450
przyzna się do mnie przed ludźmi, i ja się przyznam do niego przed moim
 3962 1722 3772 1161 3748 302 720 3165 1715 444 2504
Ojcem w niebiosach. **33** A kto [-] by się wyparł mnie przed ludźmi, i ja
 720 846 1715 3450 3962 1722 3772 3361 3543 3754 2064
się wyprę go przed moim Ojcem w niebiosach. **34** Nie myślcie, że przyszedłem
 906 1515 1909 1093 3756 2064 906 1515 235 3162 35 1063
 rzucić pokój na ziemię. Nie przyszedłem rzucić pokoju, ale miecz. **35** Ponieważ
 2064 1369 444 2596 846 3962
 przyszedłem uczynić rozdwojenie, (aby) człowiek (był) przeciwko swemu ojcu,
 2532 2364 2596 846 3384 2532 3565 2596 846 3994
 i córka— przeciwko swojej matce, i panna młoda przeciwko swojej teściowej,

36 ²⁵³² a ²¹⁹⁰ nieprzyjaciółmi ⁴⁴⁴ człowieka ³⁶¹⁵ domownicy ⁸⁴⁶ jego. **37** ⁵³⁶⁸ Kto ³⁹⁶² kocha ²²²⁸ ojca ³³⁸⁴ lub ³³⁸⁴ matkę ⁵²²⁸ bardziej, niż ¹⁶⁹¹ mnie, ³⁷⁵⁶ nie ²⁰⁷⁶ jest ³⁴⁵⁰ mnie ⁵¹⁴ godny. ²⁵³² I ⁵³⁶⁸ kto ⁵²⁰⁷ kocha ²²²⁸ syna ²³⁶⁴ lub ⁵²²⁸ córkę bardziej, niż ¹⁶⁹¹ mnie, ³⁷⁵⁶ nie ²⁰⁷⁶ jest ³⁴⁵⁰ mnie ⁵¹⁴ godny. **38** ²⁵³² I ³⁷³⁹ kto ³⁷⁵⁶ nie ²⁹⁸³ bierze ⁸⁴⁶ swego ⁴⁷¹⁶ krzyża, ²⁵³² a ¹⁹⁰ idzie ³⁶⁹⁴ za ³⁴⁵⁰ mną, ³⁷⁵⁶ nie ²⁰⁷⁶ jest ³⁴⁵⁰ mnie ⁵¹⁴ godny. **39** ³⁵⁸⁸ Ten, ²¹⁴⁷ który ⁸⁴⁶ znalazł ⁵⁵⁹⁰ swoją ⁶²² duszę, ⁸⁴⁶ a ²⁵³² ten, który ³⁵⁸⁸ stracił ¹²⁰⁹ swoją ¹⁷⁵² duszę ¹⁷⁰⁰ z ²¹⁴⁷ powodu ⁸⁴⁶ mnie, ³⁵⁸⁸ znajdzie ¹²⁰⁹ ją. **40** ⁵²⁰⁹ Ten, ¹⁶⁹¹ kto ¹²⁰⁹ przyjmuje ³⁵⁸⁸ was, ⁶⁴⁹ mnie ³¹⁶⁵ przyjmuje; ⁶⁴⁹ a ¹²⁰⁹ ten, ⁴³⁹⁶ który ¹⁵¹⁹ przyjmuje ³⁶⁸⁶ mnie, ⁴³⁹⁶ przyjmuje ²⁹⁸³ tego, ³⁴⁰⁸ który ⁴³⁹⁶ mnie ²⁵³² posłał. **41** ¹²⁰⁹ Kto ⁴³⁹⁶ przyjmuje ¹³⁴² proroka ¹³⁴² ze ¹⁵¹⁹ względu ³⁶⁸⁶ na ⁴³⁹⁶ imię ²⁹⁸³ proroka, ³⁴⁰⁸ weźmie ⁴³⁹⁶ zapłatę ²⁵³² proroka, ¹²⁰⁹ i ¹³⁴² ten, ¹⁵¹⁹ który ³⁶⁸⁶ przyjmuje ¹⁵¹⁹ sprawiedliwego ³⁶⁸⁶ ze ¹⁵¹⁹ względu ³⁶⁸⁶ na ³⁶⁸⁶ imię ³⁶⁸⁶ sprawiedliwego, ¹⁵¹⁹ weźmie ⁴²²² zapłatę ¹⁵²⁰ sprawiedliwego, **42** ²⁵³² i ³⁷³⁹ kto ¹⁴³⁷ by ⁴²²² napił ¹⁵²⁰ jednego ⁵¹³⁰ (z) ³³⁹⁸ tych ⁴²²¹ małych ⁵⁵⁹³ kielichem ³⁴⁴⁰ zimnej ¹⁵¹⁹ (wody) ³⁶⁸⁶ jedynie ³¹⁰¹ ze ³⁶⁸⁶ względu ³⁶⁸⁶ na ³⁶⁸⁶ imię ³⁶⁸⁶ ucznia, ²⁸¹ zaprawdę, ³⁰⁰⁴ mówię ⁵²¹³ wam, ³⁷⁵⁶ nie ³³⁶¹ [-] ⁶²² straci ⁸⁴⁶ swojej ³⁴⁰⁸ zapłaty.